

Alžběta Laňová se ve své bakalářské práci nazvané „Pražští bradýři, lazebníci a chirurgové v raném novověku“ věnovala dějinám těchto zdravotnických a hygienických řemesel. Zaměřila se především na jejich základní charakteristiku a na sledování postupného osamostatňování bradýřské profese od lazebnictví, s nímž souvisel i vznik bradýřského cechu. V jedné z kapitol se autorka zabývala také vývojem lázní, které byly pro daná řemesla typickým pracovním prostředím. Práce je časově vymezena od 70. let 15. století do konce 17. století, a to z toho důvodu, že ve století následujícím již organizace cechovních řemesel zaznamenala rozsáhlejší správní změny, jejichž výklad by překročil předpokládaný rozsah této bakalářské práce. Ze stejného důvodu byla nejmenší pozornost z uvedených řemesel věnována chirurgickému oboru, protože jeho rozvoj a také větší množství dochovaných pramenů pocházejí také až z 18. století. A. Laňová čerpala především z pramenů uložených v Archivu hlavního města Prahy a také v Národním archivu, a ze základní odborné literatury (zvláště ze známých prací Zikmunda Wintera o řemeslech). Stav dochování pramenů cechovní provenience pro uvedená řemesla v daném časovém období je prakticky omezen jen na cechovní artikule a panovnická privilegia (nejstarší jsou opis privilegia Vladislava II. z roku 1474 pro pražské lazebníky a artikule novoměstských lazebníků z roku 1477 edičně zpřístupněné Václavem Vladivojem Tomkem), které autorka dobře vyhodnotila jako typy pramenů – normálií, jejichž obsah nemusel vždy odpovídat skutečnosti. Největší nedostatek v oblasti dochovaných pramenů pak spatřuje v absenci pamětní cechovní knihy. Přesto, že se z původních pramenů pro dané cechy zachoval pouze jeden typ, bylo by užitečné uvést i přehled ostatních písemností pocházejících z činnosti řemeslných cechů. Práce jinak představuje ucelené zpracování vývoje konkrétního typu řemesla za využití dostupných pramenů a odborné literatury, což je o to cennější, že žádná podobná pojednávající o počátcích zdravotnických a hygienických profesí u nás dosud nevznikla.

Po kapitole, v níž je zhodnocena česká literatura a prameny k cechovní tematice, následuje kapitola věnující se obecnému vývoji cechů a jejich vnitřní organizaci s přihlédnutím k cechům lazebníků a bradýřů. Autorce se podařilo přehledně vystihnout základní vývojové trendy týkající se cechovního zřízení v českých zemích od jeho počátků. Je však třeba podotknout, že cechy zřejmě nebyly přímými nástupnickými organizacemi řemeslných bratrstev, jak by mohlo vyplýnout z kontextu v této části práce. Další kapitola je věnována lázním jako pracovnímu prostředí, které je spjato s počátky všech tří zmiňovaných řemesel. Následuje nejrozsáhlejší část práce, kde se autorka pokusila na základně pramenů a odborné literatury charakterizovat jednotlivá řemesla. Nejvíce prostoru je věnováno lazebníkům, pro

kteře byla charakteristická jejich částečná sociální vyloučenost řadící je do skupiny tzv. nepočestných řemesel, a to i přesto, že byli na základě panovnických privilegií formálně zrovnoprávněni s ostatními řemesly již na konci 15. století. V této kapitole je zapotřebí ocenit zejména částečný rozbor obsahu nejstarších dochovaných artikulů pro novoměstské lazebníky z roku 1477, které již edičně zpřístupnil Václav Vladivoj Tomek. Další kapitola pojednává o bradýřském řemesle, jehož postupný vývoj po oddělení se od lazebníků směřoval spíše k chirurgii a k lékařství. Samostatný bradýřský cech vznikl na rozdíl od lazebnického až v 16. století. Chirurgická profese je v této práci nastíněna jen stručně, protože by jí měla být s ohledem na dobu jejího rozkvětu a zejména na stav dochovaných pramenů z mladšího období věnována samostatná práce.

Součástí bakalářské práce je i několik příloh. Kromě ukávek dobových vyobrazení k tématu zdravotnických řemesel se jedná především o přehledy počtu lázní, lazebníků, bradýřů a chirurgů v pražských městech od 14. do 16. století, které autorka zpracovala na základě odborné literatury (Zikmund Winter a Václav Vladivoj Tomek), a o transkripci privilegia císaře Matyáše z roku 1615, kterým potvrzuje pražským bradýřům jejich statuta. Tuto přílohu je třeba zvláště ocenit, jelikož jde o přepis poměrně rozsáhlého textu v německém jazyce. A. Laňová svou bakalářskou práci prokázala velmi dobrou orientaci v odborné literatuře a schopnost samostatné práce s původními archivními prameny.

Mgr. Zlata Brátková